

Αθήνα, 31 Οκτωβρίου 2022

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κ. Υπουργό Δικαιοσύνης

Θέμα : Γνωστή και κοινώς αποδεκτή η συστηματική παραβίαση του απόρρητου των τηλεπικοινωνιών - Διαρκής η ατιμωρησία για τους παραβάτες!

Η επικαιρότητα έφερε στην επιφάνεια τον διάτρητο χαρακτήρα του απόρρητου των τηλεπικοινωνιών και η κοινή γνώμη ενημερώθηκε ότι εκτός από πολιτικούς αρχηγούς παρακολουθούνται 15000 περίπου άτομα, Έλληνες και ξένοι, μέσα στην επικράτεια. Ενδέχεται να παρακολουθούνται ακόμα περισσότερα και μάλιστα πολύ πιθανόν με όσα περιγράφονται παρακάτω, να μπορούν να παρακολουθούνται όλοι όσοι είναι συνδεδεμένοι με κάποιο πάροχο τηλεπικοινωνιών σε εθνικό επίπεδο.

Στην Ελλάδα, η ΑΔΑΕ (Αρχή διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών) είναι αρμόδια για την τήρηση της νομοθεσίας για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών και για τον σκοπό αυτό έχει εκδώσει κανονισμούς και παρακολουθεί την εφαρμογή τους ελέγχοντας τακτικά και έκτακτα τους παρόχους. Ο Κανονισμός εσωτερικής λειτουργίας της ΑΔΑΕ έχει δημοσιευτεί στο ΦΕΚ 1642/7-11-2003 (βλ. Συνημμένο Τεκμήριο 1).

Σε απόφαση της ΑΔΑΕ που παρουσιάζεται συνημμένη και εκδόθηκε την Τετάρτη 2 Φεβρουαρίου 2022 με αριθμό 51/2022 (Συνημμένο Τεκμήριο 2) μπορεί κανείς να διαβάσει ξεκάθαρα ότι η εταιρία Cosmote (ΟΤΕ) καταδικάστηκε για διακινδύνευση του απορρήτου, και για αθέτηση και ψευδή διαβεβαίωση για εγκατάσταση συστήματος καταγραφής των προσβάσεων και ενεργειών στο σύστημά της για χρονικό διάστημα έξι και πλέον ετών, ενώ ταυτόχρονα είχε διαβεβαιώσει για το αντίθετο την Αρχή. Η απόφαση αυτή μας πληροφορεί πως όποιο άτομο διαθέτει ή δύναται με νόμιμο ή παράνομο τρόπο να αποκτήσει πρόσβαση στα συστήματα της εταιρείας, αποκτά τη δυνατότητα να έχει πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας του συστήματος, χωρίς η παρουσία του να καταγράφεται!

Στην προαναφερθείσα απόφαση διαβάζουμε: «Πλην όμως, όπως προκύπτει από την έκθεση ελέγχου, κι όπως η ίδια η εταιρεία «...» αποδέχεται κατ' αρχήν κατά τον έλεγχο (σελ. 2 του υπ' αριθμ. πρωτ. ΑΔΑΕ ΕΜΠ 49/01.03.2019 πρακτικού διενέργειας ελέγχου) και **επιβεβαιώνει και με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΑΔΑΕ ΕΜΠ 24/13.02.2020 έγγραφό της, τα αρχεία καταγραφής πρόσβασης σε δεδομένα επικοινωνίας του συστήματος ..., καθώς και τα αρχεία καταγραφής ενεργειών των διαχειριστών στο εν λόγω σύστημα δεν διατηρούνται.** Η εταιρεία επικαλέστηκε, αστόσο, ότι η εν λόγω αδυναμία έχει καταγραφεί ως αδυναμία συμμόρφωσης με τον Κανονισμό της Α.Δ.Α.Ε. και την Πολιτική Ασφάλειας και έχει παραδοθεί ως τέτοια κατά τον τακτικό έλεγχο. **Πράγματι, η εταιρεία είχε παραδώσει κατά τον επιτόπιο έλεγχο της 16-09-2013 που διεξήχθη από την Αρχή τις αδυναμίες συμμόρφωσης με συγκεκριμένες απαιτήσεις του Κανονισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3.2.3 αυτού.** Σε αυτές συμπεριλαμβάνονταν και η μη καταγραφή των προσβάσεων και των ενεργειών στο σύστημα ... και στα δεδομένα επικοινωνίας μέσω του συστήματος

αυτού. Πλην όμως, η Αρχή, με την από 07.03.2014 Έκθεση Διενέργειας Τακτικού Ελέγχου στις εγκαταστάσεις της εταιρείας, η οποία εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 113/2014 Απόφασή της, επισήμανε ρητώς στην εταιρεία ότι για το εν λόγω σύστημα δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη η μη δυνατότητα άρσης της εξαίρεσης. Εξάλλου, η καταγραφή μιας αδυναμίας συμμόρφωσης του παρόχου με συγκεκριμένη πρόβλεψη του Κανονισμού θα πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένη και προφανώς δεν δύναται, μέσω της δυνατότητας καταγραφής αδυναμιών συμμόρφωσης, να καταστρατηγούνται βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού. Σε κάθε περίπτωση, άλλωστε, η Αρχή κρίνει την επαρκή αιτιολογία της εκάστοτε αδυναμίας συμμόρφωσης και εντέλει τη διατήρησή της κατά την εφαρμογή από τον πάροχο της Πολιτικής Ασφάλειας αυτού.

Ακολούθως της αποστολής της έκθεσης ελέγχου στην εταιρεία «...», η εταιρεία απέστειλε το υπ' αριθμ. πρωτ. ΑΔΑΕ ΑΠΡ 2390/22-07-2014 έγγραφο, στο οποίο, μεταξύ άλλων, δηλώνει ότι η εξαίρεση αναφορικά με την καταγραφή των προσβάσεων στο σύστημακαι των προσβάσεων στα δεδομένα επικοινωνίας μέσω του συστήματος ... πρόκειται να αρθεί στο τελευταίο τρίμηνο του έτους 2014.

Εντούτοις, μετά την πάροδο πέντε και πλέον ετών και επ' αφορμής του παρόντος ελέγχου, η εταιρεία «...» δήλωσε στην υπ' αριθμ. πρωτ. ΑΔΑΕ ΕΜΠ 24/13-02-2020 επιστολή της ότι η αναβάθμιση του ... που πραγματοποιήθηκε το τελευταίο τρίμηνο του 2014 αφορούσε σε νέο hardware και βελτιώσεις στο λογισμικό, και όχι σε αλλαγές στο υποσύστημα καταγραφής ενεργειών, επιβεβαιώνοντας την αδυναμία συμμόρφωσης με τη συγκεκριμένη κανονιστική υποχρέωση.»

Η ΑΔΑΕ αποφάσισε ομόφωνα «Την ύπαρξη ευθύνης της εταιρείας με την επωνυμία «...» για την αποδιδόμενη σε αυτήν παράβαση,» και επέβαλε κατά πλειοψηφία στην εταιρεία «...» για την εν λόγω αποδιδόμενη παράβαση τη διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους σαράντα χιλιάδων ευρώ (40.000 €). Για το είδος της εν λόγω διοικητικής κυρώσεως, ελήφθη υπόψη η αρχή της αναλογικότητας, τα πρόσφατα οικονομικά στοιχεία της εταιρείας, καθώς και η βαρύτητα της αποδιδόμενης παράβασης.»

Αξίζει να τονίσουμε ότι στην απόφαση που ρίχνει στα μαλακά την Cosmote «Μειοψήφησαν ο Πρόεδρος της Αρχής, κος Χρήστος Ράμμος και τα τακτικά μέλη κ.κ. Στέφανος Γκρίτζαλης και Αικατερίνη Παπανικολάου, οι οποίοι ψήφισαν την επιβολή στην εταιρεία «...» της διοικητικής κύρωσης του χρηματικού προστίμου ύψους τριακοσίων χιλιάδων ευρώ (300.000 €), ενόψει των ιδιαίτερων συνθηκών της αποδοθείσας παραβάσεως, της σημασίας του ως άνω συστήματος για το σύνολο των συνδρομητών του παρόχου, του πολύ μεγάλου εύρους δηλαδή της διακινδύνευσης του απορρήτου που μπορούσε να προκληθεί από την διαπιστωθείσα παράβαση, αλλά και ενόψει του γεγονότος ότι η εταιρεία, με το επιχείρημα ότι το νέο σύστημα το οποίο επρόκειτο να υιοθετήσει θα θεράπευε τις διαπιστωθείσες αστοχίες, αθέτησε την υποχρέωσή της για καταγραφή των προσβάσεων και ενεργειών στο εν λόγω σύστημα για ένα χρονικό διάστημα έξι και πλέον ετών, και μάλιστα εν αγνοία της Α.Δ.Α.Ε., δεδομένου ότι η εταιρεία είχε ενημερώσει την Αρχή για το αντίθετο. Με τον τρόπο αυτό ουσιαστικά η εταιρεία επέμεινε για χρονικό διάστημα άνω των έξι ετών στην συνέχιση της παραβατικής της συμπεριφοράς.»

Μήπως το πρόστιμο των 40.000 ευρώ το οποίο επεβλήθη, ελαφρυνμένο κατά 260.000 (!) από την πρόταση των μειοψηφούντων μελών της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ σχετίζεται με το γεγονός ότι τα πλειοψηφήσαντα μέλη φαίνεται να έχουν υπάρξει κατά το παρελθόν υψηλόβαθμα στελέχη και συνεργάτες του ΟΤΕ;

Στο διαδικτυακό τόπο της Αρχής (<http://www.adae.gr/i-adae/olomeleia/>) διαβάζουμε ότι η ΑΔΑΕ απαρτίζεται από τα εξής μέλη: Πρόεδρος : Χρήστος Ράμμος, Επίτιμος Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, Αντιπρόεδρος : Μιχαήλ Σακκάς, Μηχανολόγος- Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, τέως Αντιπρόεδρος ΕΕΤΤ, Αν. Αντιπρόεδρου : Κωνσταντίνος Μουστάκας, Μηχανολόγος-Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, τέως Διευθυντής ΟΤΕ, Τακτικά Μέλη : Αικατερίνη Παπανικολάου, Δικηγόρος, Διδάκτωρ Δημοσίου Δικαίου, Γεώργιος Μπακάλης, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, τέως Διευθυντής Τηλεπικοινωνιών της ΑΔΑΕ, Δημήτριος Βέργαδος, Καθηγητής στο Τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς, Νικόλαος Παπαδάκης, Τηλεπικοινωνιακός Μηχανικός με θητεία στη Διοίκηση ΔΕΚΟ Μεταφορών & Επικοινωνιών, Στέφανος Γκρίτζαλης, Καθηγητής στο Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Από αυτά οι Μιχαήλ Σακκάς, Κωνσταντίνος Μουστάκας, Γεώργιος Μπακάλης φαίνεται προέρχονται από τον Όμιλο ΟΤΕ.

Με ποιο σκεπτικό διορίστηκαν τα μέλη αυτά και γιατί δεν αναγνωρίστηκε ότι υπάρχει εμφανής σύγκρουση συμφερόντων; Δεν θα πιστέψουμε ότι δεν υπήρχε επιλογή από άλλους επιστήμονες ειδικούς στο χώρο των τηλεπικοινωνιών πέρα από τους συνδεδεμένους με την συγκεκριμένη εταιρία πρώην υπαλλήλους ή συνεργάτες της. Αυτό εξάλλου επιβεβαιώνει και η επιλογή ατόμων της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ που προέρχονται από εξωτερικούς προς τον ΟΤΕ χώρους.

Το όνομα των εταιρειών του Ομίλου ΟΤΕ, το οποίο δεν αναφέρεται για λόγους προσωπικών δεδομένων (!) στις αποφάσεις προέρχεται από την απάντηση της ΑΔΑΕ σε ερώτηση πολίτη σχετικά με 30 αποφάσεις της ΑΔΑΕ που εμφανίζονται στο διαδικτυακό της τόπο. Στην απάντηση αυτή (Συνημμένο Τεκμήριο 3) που καταθέτουμε συνημμένη δόθηκαν οι επωνυμίες ορισμένων εκ των εταιρειών που έχουν από το 2020 καταδικαστεί σε πρόστιμα από την ΑΔΑΕ και οι αριθμοί των αντίστοιχων αποφάσεων. Στη λίστα φιγουράρει προεξάρχων ο όμιλος ΟΤΕ με 18 στις 30 αποφάσεις, αλλά και η εταιρία Vodafone – ΠΑΝΑΦΟΝ ΑΕΕΤ για την οποία έχουν εκδοθεί 8 αποφάσεις.

Το παράδοξο είναι ότι η σωρεία καταδικαστικών αποφάσεων κατά εταιρειών του Ομίλου ΟΤΕ και η σαφής και επανειλημμένη διαπίστωση ότι ο ΟΤΕ δεν τηρεί τις προϋποθέσεις ασφάλειας των τηλεπικοινωνιών, δεν συνιστά αποτρεπτικό παράγοντα για την Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, η οποία διατηρεί τη σταθερή τηλεφωνική γραμμή της, αλλά και τα κινητά τηλέφωνα των μελών της Ολομέλειας στον Όμιλο ΟΤΕ, όπως προκύπτει από τα συνημμένα έγγραφα που έχουν αναρτηθεί στη Διαύγεια (βλ. Συνημμένα: Τεκμήριο 4, Τεκμήριο 5, Τεκμήριο 6)!

Δεδομένου ότι :

- Η προστασία του απορρήτου σε κάθε μορφής επικοινωνία αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα και νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων (άρθρο 19 του Συντάγματος). Η διαδικασία για τη νόμιμη άρση του απορρήτου καθορίζεται λεπτομερώς στην ισχύουσα νομοθεσία (Ν.2225/1994, Ν.3115/2003, Ν.3674/2008, Ν.3917/2011, ΠΔ47/2005).

- Η παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών είναι ποινικό αδίκημα. Στη νομοθεσία (άρθρο 370Α του Ποινικού Κώδικα, Ν.3674/2008, Ν.3115/2003, όπως ισχύει) προβλέπονται αυστηρές ποινικές κυρώσεις έναντι φυσικών προσώπων (έως 10ετής κάθειρξη). Εξάλλου, η παραβίαση της νομοθεσίας περί απορρήτου των επικοινωνιών επισύρει την επιβολή διοικητικών κυρώσεων έναντι παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών (σύσταση, χρηματικό πρόστιμο, ανάκληση του δικαιώματος παροχής υπηρεσιών), από την ΑΔΑΕ και άλλες Δημόσιες Αρχές. Επομένως, κάθε χρήστης υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών μπορεί, εάν παραβιάζεται το απόρρητο της επικοινωνίας του, να προσφεύγει στα δικαστήρια, πολιτικά ή/και ποινικά, για ικανοποίησή του.
- Σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας, Άρθρο 7, παρ. 6 «Αντίγραφο της απόφασης κοινοποιείται πάντοτε στον Υπουργό Δικαιοσύνης».

Ερωτάται ο κ. Υπουργός Δικαιοσύνης

1. Έχει ενημερωθεί για τις επανειλημμένες παραβιάσεις των εταιριών του Ομίλου ΟΤΕ, της Vodafone και τις σχετικές αποφάσεις, όπως αυτές παρουσιάζονται στην συνημμένη επιστολή της ΑΔΑΕ (Τεκμήριο 3);
2. Έχει λάβει τις αποφάσεις της ΑΔΑΕ και έχει φροντίσει να προωθηθούν στον κ. Εισαγγελέα δεδομένου ότι η παραβίαση του απόρρητου των τηλεπικοινωνιών συνιστά ποινικό αδίκημα; Τι είδους ποινικό αδίκημα είναι αυτό που παραμένει στα αρχεία της ΑΔΑΕ ή του Υπουργείου Δικαιοσύνης;
3. Προτίθεται να εξετάσει την ενδεχόμενη σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των διορισμένων μελών της ΑΔΑΕ και του πρώην εργοδότη/συνεργάτη τους που είναι ο Όμιλος ΟΤΕ;
4. Πότε και από ποιον διορίστηκαν τα συγκεκριμένα μέλη της ΑΔΑΕ τα οποία λαμβανομένης «υπόψη της αρχής της αναλογικότητας, τα πρόσφορα οικονομικά στοιχεία της εταιρείας (δηλ. κέρδη της τάξεως των 590.000.000 ευρώ το 2021, ενισχυμένα κατά 57% έναντι του 2020), καθώς και η βαρύτητα της αποδιδόμενης παράβασης, επιβάλλουν πρόστιμα 40.000 ευρώ ενώ ο Πρόεδρος και μέλη της Ολομέλειας για τους ίδιους ακριβώς λόγους προτείνουν πρόστιμο 300.000 ευρώ, ακριβώς λόγω της σοβαρότητας του αδικήματος;
5. Έχει λάβει υπόψη του πως το γεγονός ότι ο πάροχος τηλεπικοινωνιών της ΑΔΑΕ παραμένει ο ΟΤΕ σημαίνει ότι για άλλη μια φορά πιθανόν να παραβιάζεται το δικαίωμα όσων προσφεύγουν στην Αρχή;
6. Τι δράσεις και ενέργειες σκοπεύει να αναλάβει για τη διαλεύκανση του εξαιρετικά νοσηρού αυτού τοπίου;

Οι Ερωτώντες Βουλευτές

Γιάννης Βαρουφάκης

Μαρία Απατζίδα

Κρίτων Αρσένης

Κλέων Γρηγοριάδης

Γεώργιος Λογιάδης

Σοφία Σακοράφα